

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 13.10.2023

Vår ref.: 202215254-13 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Vedtak om forlenget dispensasjon til å begrense størrelsen på energileddet i transmisjonsnettet ut 2024

RME viser brev fra Statnett SF (heretter Statnett) av 12. september 2023, der det søkes om forlenget dispensasjon til å begrense energileddet ut 2024. Statnett fikk i vedtak av 14. oktober 2022 innvilget dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 14-1 og 15-1 til å begrense størrelsen på energileddet i transmisjonsnettet. Dispensasjonen var tidsbegrenset med varighet ut 2023.

Ettersom Statnett gjennom sin søknad av 12. september 2023 har uttalt seg om gjeldende dispensasjon, og dette vedtaket ikke endrer innholdet i eksisterende dispensasjon med unntak av omsøkt forlengelse, vurderes forhåndsvarsling av RMEs vedtak som ikke nødvendig, jf. fvl. § 16.

Vedtak

Dispensasjon gitt i vedtak av 14. oktober 2022 forlenges og gis varighet til og med utgangen av 2024.

Nærmere om energileddet

Utformingen av tariffer i transmisjons-, regional- og distribusjonsnett er regulert i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Av forskriftens § 14-1 første ledd følger det:

«I transmisjons- og regionalnett skal energileddet avspeile marginale tapskostnader. Energileddet skal være referert til de enkelte tilknytningspunkter og skal tidsdifferensieres. Tidsdifferensieringen skal minimum være ukentlig med en sats for dag og en annen sats som gjelder både natt og helg. Marginale tapsprosenten skal beregnes med hensyn til systembelastningen i et samlet nettsystem og en produksjons- og lastsituasjon som er representativ for hvert enkelt tidsavsnitt. Tapsprosenten for henholdsvis uttak og innmating skal ha samme absoluttverdi, men motsatt fortegn.»

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no/reguleringsmyndigheten

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Tilsvarende bestemmelse gjelder for innmating fra produksjon etter forskriftens § 15-1.

Statnett beregner ukentlige marginaltapsprosenten for alle innmatings- og uttakspunkter i transmisjonsnettet. Disse marginaltapsprosentene differensieres mellom dag, natt/helg. For å håndtere usikkerhet knyttet til beregningene, er praksis at det settes et tak på 15 % for absoluttverdien av tapsprosentene.

Marginaltapsprosentene sier hvor mye overføringstapene i nettet endrer seg når det mates inn eller tas ut kraft i de ulike punktene i transmisjonsnettet. Er marginaltapsprosenten positiv, øker nettapet i hele kraftsystemet ved innmating/uttak i punktet. Er den negativ, reduseres nettapet i kraftsystemet. Innmating og uttak i samme punkt har samme marginaltapsprosent, men med motsatt fortegn.

Energiledet beregnes ved å multiplisere den aktuelle marginaltapsprosenten med spotprisen i det aktuelle budområdet. Når spotprisen blir svært høy, blir også energiledet høyt. Energiledet gjenspeiler som følge av dette marginalt samfunnsøkonomisk tap eller gevinst ved innmating til/uttak fra transmisjonsnettet i de ulike punktene.

Alle produsenter, industri og nettselskaper som er tilknyttet transmisjonsnettet omfattes av forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 14-1 og 15-1 som regulerer hvordan energiledet for innmating og uttak skal beregnes. I Sør-Norge er det i hovedsak uttak som betaler positive energiled og produsenter som har negative energiled. Det betyr at energiled i hovedsak er en kostnad for uttakskundene, mens det for de fleste produsentene i denne delen av landet er en inntekt. I Midt- og Nord-Norge er det i hovedsak motsatt. Det er lokale variasjoner mellom hvem som betaler inn til Statnett og hvem som får betalt gjennom energiledet.

Kravet om at energiledet skal gjenspeile marginale tapkostnader var en av de første tariffbestemmelsene som ble tatt inn i regelverket etter at energiloven trådte i kraft. Kravet var med i retningslinjer for overføringstariffer fra 1993, og kom inn i forskrift om kontroll av nettvirksomhet da den trådte i kraft i 1999.

Bakgrunnen for saken og tidligere dispensasjoner gitt for å begrense størrelsen på energiledet i transmisjonsnettet

Den 19. august 2022 orienterte Statnett RME om at de hadde besluttet å sette energiledet til null. I brev av 23. august 2022 ba vi Statnett gjøre rede for lovligheten av den vedtatte tariffendring. Statnett oversendte 30. august 2022 sin vurdering der det fremgikk at de mente at tariffendringen de hadde vedtatt var i tråd med gjeldende regelverk for utforming av energiledet. Subsidiert søkte de om dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 14-1 slik at de kunne sette energiledet til null.

RME fant at Statnetts endring av energiledet var ulovlig, men kom til at vi kunne gi dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 14-1 og 15-1. Dispensasjon for endringen av energiledet ble derfor innvilget i vedtak av 31. august 2021 med varighet frem til og med 31. oktober 2022.

Den 22. september 2022 søkte Statnett om at dispensasjonen av 31. august 2021 skulle forlenges ut 2023. RME innvilget den 14. oktober 2022 dispensasjon til å begrense energileddet i transmisjonsnettet ut 2023. RME innvilget ikke søknaden om å sette energileddet til null, men tillot Statnett å sette et tak på kraftprisen som ligger til grunn for beregning av energileddet så lenge taket ikke settes lavere enn 35 øre/kWh. Tilsvarende dispensasjon ble innvilget til alle distribusjons- og regionalnetteiere.

Bakgrunnen for denne saken er at Statnett den 12. september 2023 søkte om ytterligere forlengelse søkt om forlenget dispensasjon av 14. oktober 2022. Denne gangen søkes det om at dispensasjonen gis varighet ut 2024.

Om Statnetts søknad om forlenget dispensasjon av til å begrense størrelsen på energileddet

I søknaden om forlenget dispensasjon av 12. september 2023 begrunner Statnett hvorfor de mener dispensasjon skal gis. I hovedsak viser Statnett til begrunnelsen gitt i deres søknad av 22. september 2022. Utover dette skriver de at det er antatt at kraftprisene i perioder kan bli høye også i 2024. Statnett viser også til at regjeringen derfor har vedtatt å forlenge strømstøtten ut 2024 for å skåne forbrukerne for ekstreme strømkostnader. Statnett mener at det også er grunn til at energileddet i nettleien begrenses, uten at viktige prissignaler bortfaller.

I den tidligere søknaden av 22. september 2022 som Statnett viser til, skriver Statnett at bakteppet for deres søknad om å sette energileddet til null, er de ekstreme kraftprisene i Sør-Norge med påfølgende stor økning i deres flaskehalsinntekter. Statnett ser at underliggende nett har store kostnader knyttet til nettap og til energileddet i transmisjonsnettet. I tillegg søker Statnett å tilbakeføre den opparbeidende merinntekten til kundene så fort som mulig med dette tiltaket.

Statnett stiller seg bak ønsket om å opprettholde riktige prissignaler i tarifferingen, men mener at måten energileddet er utformet på ikke er tilpasset dagens ekstreme kraftpriser. Statnett mener at prissignalene blir så sterkt at de ikke gir de ønskede effektene med hensyn til tilpasning for forbrukere og produsenter.

RMEs vurderinger

Etter kontrollforskriften § 18-2 kan RME i «særlige tilfeller» gi dispensasjon fra forskriften og vilkår i konsesjoner gitt av RME. Ordlyden taler i retning av at dispensasjonsadgangen er snever. Forarbeidene til dispensasjonshjemmelen for vilkår i omsetningskonsesjoner i energiloven § 4-1 fjerde ledd gir en viss veiledning for forståelsen av begrepet «særlige tilfeller», jf. Ot.prp. nr. 56 (2000-2001) s. 56. I likhet med det forarbeidene her legger til grunn, må det også etter kontrollforskriften § 18-2 foreligge kvalifiserte grunner for å dispensere fra forskriftens normalordning. I denne sammenheng tilsier dette utgangspunktet at dispensasjonsadgangen utgjør en sikkerhetsventil som særlig kan være aktuell i de tilfellene hvor beregning av energileddet fører til utilsiktede konsekvenser i

strid med reglernes formål, men dispensasjonsadgangen er ikke begrenset til kun å gjelde i slike tilfeller.

Det er grunnlag for å forlenge dispensasjonen

Da RME 14. oktober 2022 innvilget Statnett sin søknad om reduserte energiledd, var det i en situasjon med svært høy kraftpris og utsikter til vedvarende høye priser. Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til kraftprisen i 2024 som følge av blant annet krig i Europa og redusert tilgang til gass. Som følge av denne usikkerheten og et ønske om stabilitet og forutsigbarhet for alle nettkundene og nettselskapene i det kommende året, mener vi at det er grunnlag for å forlenge dispensasjonen ut 2024. Vi registrerer også at regjeringen har sendt ut forslag om å forlenge midlertidig forskrift om bruk av flaskehalsinntekter og forlenget strømstøtteordningen for husholdninger ut 2024.

Ved å tillate at Statnett og underliggende distribusjons- og regionalnett kan begrense størrelsen på energileddet, vil det både begrense hvor mye de krever inn gjennom energileddet, men også hvor mye de betaler ut til kunder med negative marginaltapssatser. Hittil i 2023 har dispensasjonen bidratt til lavere nettkostnad for uttakskunder i Sør-Norge, men også at produsenter av kraft har fått lavere utbetalinger gjennom energileddet enn hva de skulle hatt uten innvilget dispensasjon.

Energileddet bør fortsatt gjenspeile forskjeller i marginaltap

Formålet med energileddet er å gi prissignaler til produksjon og forbruk som gjenspeiler de samfunnsøkonomiske tapene og gevinstene ved at det mates inn og tas ut kraft i ulike deler av nettet. Energileddet skal på denne måten bidra til en effektiv utvikling og utnyttelse av nettet. Energileddets funksjon er derfor den samme enten kraftprisene er høye eller lave.

Vi mener at det er viktig at det fortsatt beregnes punktvis marginaltapssatser i regional- og transmisjonsnettet. I vurderingen av om dispensasjon skal gis er det av betydning hvilke konsekvenser tiltaket får for øvrige kunder og aktører. Energileddet gir prissignal på kort sikt, men er også en av faktorene som kan være med å avgjøre lokalisering av for eksempel industri og kraftproduksjon. Ved å sette energileddet til null mister uttakskunder som har lokalisert seg i områder med negative energiledd for uttak fordelene ved å ha en plassering som er gunstig for nettet. Tilsvarende gjelder for produsenter.

Vi mener det er riktig å opprettholde energiledd som gir signaler om hvordan kunden påvirker tapsforholdene i et samlet nettsystem. Dette gjelder selv om uttakskunder i områder med høy kraftpris i stor grad har tilpasset seg de høye kraftprisene. Mange kunder har gjort kortsiktige tiltak for å redusere forbruket og mange har også har satt i gang tiltak som kan bidra til større grad av energieffektivitet på lengre sikt.

Med marginaltapsbaserte energiledd vil prissignalene opprettholdes, noe som isolert sett er bra. De høye kraftprisene vil imidlertid føre til at nettleien må økes for kunder som allerede betaler svært mye for kraften de forbruker. Riktige prissignaler må derfor veies

opp mot de store økonomiske ulempene strømkundene vil oppleve i nåværende situasjon når vi skal vurdere dispensasjonssøknaden.

Ved å opprettholde beregningene av punktvis marginaltapssatser og å tillate at det settes et tak på kraftprisen som legges til grunn, får kunden fortsatt signal om hvordan bruken påvirker nettet. Samtidig hindrer en at energiledet gir urimelige utslag som kommer i tillegg til allerede høy kraftpris.

Det tillates å sette tak på kraftprisen til 35 øre/kWh ved beregning av energiledet

RME vil tillate at det settes et tak på kraftprisen som brukes til å beregne energiledet. Taket fastsettes til 35 øre/kWh. Dette er basert på at referanseprisen på kraft (dvs. prisen på nettap som har inngått i beregningen av nettselskapenes inntektsrammer) i gjennomsnitt har ligget på 34,6 øre/kWh¹ i perioden 2014-2021.

Å sette taket på kraftprisen på et nivå som er i nærheten av det nettselskapene og kundene forventet før 2022, vil innebære at energiledet forblir på tilnærmet samme nivå som tidligere år og ikke bidra til noen ytterligere kostnadsøkning for nettkundene i områder med høye kraftpriser. Samtidig vil det bli beregnet punktvis marginaltapsprosent noe som innebærer at kundene får signal om de er med på å øke eller redusere marginale tapkostnader.

Oppsummering og konklusjon

Etter en samlet vurdering har RME vurdert det er grunnlag for å forlenge dispensasjon gitt i vedtak av 14. oktober 2022 slik at den gis varighet til utgangen av 2024. Det innebærer at Statnett kan sette et tak på kraftprisen som legges til grunn for beregning av energiledet. Taket kan ikke settes lavere enn 35 øre/kWh. Tilsvarende dispensasjon vil gis til alle underliggende distribusjons- og regionalnett.

Med hilsen

Bjørnar Araberg Fladen
Seniorrådgiver

Godkjent av Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

---

¹ De gjennomsnittlige referanseprisene varierer mellom 311-366 kr/MWh mellom de ulike prisområdene. Et rent snitt av disse gir 346 kr/MWh. De årlige områdeprisene er inflasjonsjustert opp til 2021-kroner før gjennomsnittspriser beregnes.

Mottakerliste:

STATNETT SF

Kopimottakerliste: